

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
a celo leto 3 gld. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofljak.
poslopju (Bischofshof.)
Določniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Zakaj je tako trda za denar!

„Denarjev povsod manjka, denarjev ni“, tako slišimo tožiti na vseh straneh. Sila je velika. Po-
gosto beremo po novinah, da ljudje obupavajo in
sami sebe umarjajo. Nedavno je na Dunaju oče
ubil ženo, otročiče in naposled sam sebe, ker ni
imel zaslužka, ne denarjev, ne živeža. V Mariboru
si je lani delavec z britvo vrat prerezal, ker je 3
tedne zastoj delo in zaslužek iskal. Na milijone
ljudi štejemo v Avstriji, čije blagostan se je od
nekaj hvalil, ki nimajo za čim kupiti najpotreb-
niših reči, obleke, soli itd. Kaj je temu vzrok?
Morebiti je preveč ljudi? Ali drugod jih živi še
več n. pr. v Belgiji, toda ne godi se jim tako hudo.
Morebiti ljudje preveč zapravljajo? Je nekoliko
resnično, vendar zapravljivcev nikder in nikoli ne
zmanjka. Morebiti so krive slabe letine? Imeli
smo že mnogo slabših. Ali morebiti je izmed nas
resnično več denar zginil kakor kafa? Tudi ne.
Kajti denarjev je med nami toliko, kolikor še nik-
dar poprej. Samo v 289 hranilnicah (šparkasah)
je založenih 589,259.007 fl. Nacijska banka
v Beču shranjuje v svojih kletih 136,607.783 fl.
v srebru in zlatu, ima 295 milijonov bankovcev
in več drugih milijonov, sploh skupaj 517 milijonov.
Avstrijski ministri so lani izplačali med vojake, urad-
nike, učitelje itd. 403 milijonov letos dobijo državni
upniki za obresti 107 milijonov. Državnih bankovcev
izdanih je za 411 milijonov. Sploh denarjev je med
ljudmi neizmerno veliko. Vzrok denarne stiske ni
tedaj v resničnem pomanjkanju slehernega denarja,
ampak v slabem in nesrečnem gospodarstvu! De-
lamo in trpimo za tujce, sami pa obožamo. Ves
boljši denar gre v tuje dežele; tujci se z našimi
denarji mastijo, sami pa doma silo trpimo, vidno
ubožamo in onemagamo! Resnico tega je ove dni
dunajska zbornica trgovcev in obrtnikov v pismu
do ministrov jasno dokazala; prosila je ob enem,
naj ministri za božjo voljo enkrat nekaj storijo,
sicer je se bati še večjih nesreč: kmetijstvo hira,
rokodelstvo nima zaslužka, fabrike stojijo, prodati
se ne more nič, vse propada. Dokazi, da se pa

res slabo in za Avstrijo nesrečno gospodari, so
po ovem pismu sledeči:

Cesarstvo ima državnega dolga više 3000
milijonov, obresti se plačujejo v bankovcih, v srebru
in zlatu, toda le papirne obresti ostajajo v državi,
srebrne in zlate romajo večidel vse v tuje dežele,
zlasti na Nemško. Železnice, večje fabrike, banke,
zavarovalnice so tudi zveča v tujih rokah, n. pr.
južna železnica je v oblasti italijanskih in fran-
coskih bogatašev, ki vse plačilo in dobiček iz ce-
sarstva vlečejo ne v bankovcih, ampak v srebru
in zlatu. Voznino na južni železnici moramo vsi
v srebru plačevati in če nimamo srebra, doplaču-
jemo ažiyo. Naposled je naša kupčija že 50 let
pasivna, t. j. vsako leto prihaja več tujega blaga
k nam, kakor pa od nas v tuje dežele. Nasledek
temu je, da gre vedno več našega denarja srebr-
nega in zlatega, ker papirja nihče ne vzame, od
nas proč v tuje dežele, k nam pa vedno menje; tako
postajamo čedalje bolj od tujcev izsrkani, izsesani
in izžmikani — ubožci, ki za tuje delamo in tr-
pimo. Številke nam bodo reč še bolj razjasnile.
Leta 1821. se je za 4 milijone tujega blaga več
spravilo v Avstrijo, kakor pa našega v tuje dežele,
l. 1847. za 17 milijonov, l. 1856. že za 43 mili-
jonov in l. 1872. celó za 139 milijonov. To je
žalostno! Ko bi ljubi Bog vse naše sedanje za-
mazane in snažne bankovce z čudežem v zlato in
srebro spreobrnil, bi se vse čez mejo preselilo v
denarnice tujcev, preden bi 3 leta preminola. Tako
strašno hiti naš denar v sosedne države, odkar so
začeli pri nas po liberalnih naukih gospodariti ter
tujem mejo odprli in tujemu blagu colnino zui-
žali. Druge države, ki nečejo ravnati po „svobodni
kupčiji“, kojo so liberalci izmislili, dobivljajo po
colnini veliko denarjev, mi pa primeroma skoro
nič. V Ameriki znaša colnina v letu pobrana od
tujega blaga 340 milijonov, na Francoskem 94,
Ruskem 87, Nemškem 52, na Italijanskem 40, pri
nas v Avstriji pa še ne celo 20 milijonov, čeravno
se čez mero veliko tujega blaga k nam vvaža in
denar iz cesarstva vlačí.

Tuje blago k nam pripeljano tišči na ceno

našega domačega blaga in pridomkov, da jim ne moremo več prodajati tako lahko in dobro, kakor poprej, denar ne prihaja več redno med ljudi, denarja med njimi ni. — Tuje blago jemlje nadalje tudi našim rokodelcem, obrtnikom in fabrikam poprejšnji zaslužek; rokodelci stradajo ali kradejo, fabrike umirajo ali stojijo. Ako še sedaj potegnejo slabe letine, ako se stroški pri hišah, srenjah, deželah in v državi črez red pomnožijo, potem ne more drugače priti, kakor je sedaj pri nas — občna stiska. Konservativni može so to prerokovali in svarili, ali poslušal jih nihče ni — zavladal je liberalizem in jegovi puhli, nepraktični, škodljivi in nevarni nauki pri nas povsod in zato imamo sedaj tudi povsod razdor, propad, nevoljo, nesrečo in stisko; in ni videti, da bi nje bilo kmalu konec! Nesrečni narodi od liberalnih nauk zapeljani bodo morali izpiti kupico do dna, katero njim je liberalizem v verskem, šolskem, нравskem državnem pa tudi gospodarskem oziru nalil!

Cerkvene zadeve.

Sv. Oče Pij IX. namislilo skoro imenovati nove kardinale in govori se, da bodo tudi naš novi solnograški nadškof dobili čast kardinala. Papeža je te dni obiskala bivša francoska cesarica z svojim edinim sinom Napoleonem, kateremu so Pij IX. pri krstu boter in ki utegne še kedaj francoski cesar postati. Milo so ga opominjali, naj ostane sv. Cerkvi verno ndan, ali mladi princ ni stalen; kmalu potem je obiskal italijanskega kraljeviča Humberta, ki ga skuša med frajmavrerje sprejeti. No, rajni Napoleon III. je tudi bil frajmaurer, pa je nesrečno končal v prognanstvu.

Judovski liberalni listi objavljajo ob praznikih katoliških radi take sestavke, v katerih zavržena judovska smet predrzno psuje najsvetejše krščanske resnice, skrivnosti in naprave in zapeljuje kristijane, ki jih lagodno in pregrešno berejo, v zaničevanje sv. vere in potem v neverstvo in pogubljenje. Naša mesta in trgi so polni takih grdih in nevarnih listov. Slišimo, da tudi med naše slovensko ljudstvo na deželi zopet marljivo iz Gradea pošiljajo in silijo frajmavrerški list: „Dorfbote“, ki jim pači versko prepričanje in kuži krščanske čednosti. Varujte se ga bolj, kakor kuge! Kajti on ne mori teles, ampak pogublja duše, katere je Sin božji drago kupil.

Zaničevanja sv. križa, ki se je zgodilo v Lincu našim bralcem ne moremo zamolčati. V tamošnji meščanski šoli je leseni križ padel raz stene na tla; pobrali ga so potem in vrgli za omaro; ali tudi tu ga niso trpeli, ampak odnesli v predvežico — stranišča! Ubogi križani Gospod! tako se godi z podobo tvojega trpljenja in našega odrešenja v šoli linčkega mesta!

Služba božja brez duhovnika se vrši v farnej cerkvi v Himmelwitz-u v Šleziji na Pruskem, ker je pruska vlada faranom zaprla obadva duhovna

pastirja. Vsako nedeljo in praznik vabi mežnar z zvonenjem vernike, ki se ob znani uri v svoji lepi cerkvi po navadi zberó; orglar sedi pri orglah in orgla, verniki pa pojejo najprej lavretanske litanije in potem mešno pesem. Po sanctus-u utihnejo orgle in petje in vse gleda žalostno na sv. altar, kder sicer sveče gorijo, ali mešnika pred njim ni in Sina božjega v sv. skrivnostih na njem tudi ne. Skoro vselej se v teh trenutkih po cerkvi sliši glasno jokanje; ovce so brez pastirja in brez sv. Rešnjega Telesa. To je nasledek preganjanja sv. Cerkve na Pruskem!

Gospodarske stvari.

Špargel (*Asparagus officinalis*.)

M. Težko se bode med obilnim številom raznih zelenjav, ktera našla, koja bi zdravju človeškega trupla toliko ugajala, kakor ravno špargel. Posebno blagodejno deluje na ledvična opravila in marsiktera škodljiva stvar bi v trupu ostala in ga boleno napravila, ktero pa povžitega špargelna soki po naravnem potu iz trupla pospravijo. Pa tudi vrtnarju, kateri prireja razno zelenjavo za prodaj, vrže ravno poprodani špargel lepega denarja in tedaj je špargel tudi kot trgovinska stvar vse priporočbe vreden in želeti bi bilo, da bi se njegove pridelave ne samo vrtnarji ampak tudi naše gospodinje bolj marljivo poprijele, kakor se to dosedaj godi. In ravno zato hočemo o špargelnu in njegovi pridelavi lanske razprave o raznih zelenjavah nadaljevati nekoliko bolj obširno govoriti.

Špargel, kateri se po vrtilih prideluje, je ali zelene ali belkaste barve in gledé okusa dajejo nekteri zdaj prvi zdaj drugi sorti prednost. Razlika v okusu je pa večidel le bolj odvisna od boljše ali slabše obdelave špargelnove. Med raznimi sortami, ktere se najbolj obrahtajo, se morajo sledeče imenovati: a) ulmski špargel z debelimi višnjelimi stebli, b) darmštadtški z svetlimi in c) orjaški špargel z posebno debelimi stebli.

Špargel je domača, prav trdna in večletna rastlina. Kdor ga hoče po pravilih umnega vrtnarstva prirejati, naj se ravna po sledečih ravnilih: 1. Zemlja za špargel ne sme biti ilovnata, kremenasta in kamenita, ampak mora imeti toplo in suho lego. 2. Kolikor globokейše je zemlja obdelana in kolikor rahlejša, toliko krepkejši špargel se zaredi in obraste. Zato so taki prostori na vrtu najboljše za špargelnovo pridelavo, ki so globoko z sipasto prstjo, s stolčeno opeko ali z drugim drobirjem nasuti. Tudi čista peskovina je priležna, ako se ji dosti gnojja podati more. 3. Treba je toraj zemljišče za špargelnove nasade kolikor mogoče najbolj globoko prekopati ali rigolati zlasti, če je zemljišče bolj neobdelana celina in ne nasuta prst. 4. Pregloboko polaganje špargelnovih korenin nič kaj ne kaže. Najbolje je, jih